

Els ocells de l'any

Anuari d'Ornitologia de Catalunya 1996

El 3 i 4 d'octubre se celebra la festa mundial dels ocells. És un bon moment per recordar que ja tenim la primera edició de l'"Anuari d'Ornitologia de Catalunya", que reuneix totes les observacions fetes al Principat i que tindrà continuïtat cada any.

A primers de gener de 1996, un estol de 900 baldrigues mediterrànies arribava a la badia de Roses, en la major concentració d'aquests ocells mai vista a Catalunya a l'hivern. Sense saber-ho, aquest estol també inaugurava les anotacions que uns mesos més tard conformarien l'*Anuari d'Ornitologia de Catalunya 1996*. Aquesta obra de 281 pàgines ha estat coordinada pel Grup Català d'Anellament. A partir d'ara, significarà una referència per a tots els ornitòlegs i els afeccionats als

ANUARI D'ORNITOLOGIA DE CATALUNYA 1996

Corriol pit-roig, una de les espècies censades a l'anuari. Aquest exemplar va ser albirat als Pirineus al juliol de 1996.

ocells, però també hauria de cridar l'atenció de les persones que han de gestionar el nostre medi natural.

L'anuari aplega més de 5.000 albiraments procedents de 465 observadors. Aquests nombres ja mostren la importància que l'observació d'ocells té a casa nostra. L'elaboració d'aquest treball ha estat possible precisament gràcies als nombrosos col·laboradors que envien dades sobre els albiraments d'ocells. I l'edició ha comptat amb l'ajut de la Societat Espanyola d'Ornitologia, la Fundació Territori i Paisatge de la Caixa de Catalunya, la Generalitat de Catalunya

i el Museu de Zoologia –on té la seu el Grup.

L'obra conté un resum de l'any –amb versions anglesa i catalana– i fitxes de les espècies descobertes. En cada cas s'assenyalen dades d'interès geogràfic, com ara si els ocells s'han vist fora de la seva àrea habitual. També hi ha dades d'interès fenològic (relació entre factors climàtics i comportaments i processos de caràcter estacional), que van des de les primeres i últimes observacions fins a primeres dates de posta, de cant i altres que

comunicades per l'observador. Però, com saber si hi ha hagut un error?

Esbrinar-ho correspon als diferents coordinadors, que analitzen totes les dades presentades per l'observador. Això permet saber si la comunicació és versemblant, atenent a les característiques de l'espècie descrita i al lloc on s'ha observat. Tot i que sempre pot quedar un petit marge d'error, l'anàlisi dels ornitòlegs permet esbrinar si alguna de les observacions, en realitat, no s'ha produït o si l'observador s'ha confós d'espècie.

L'anuari no pot homologar les espècies que es presenten rarament a Catalunya, ja que això ho fa la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO). Malgrat que els ocells no coneixen fronteres, sembla que els ornitòlegs sí. Tanmateix, que una espècie sigui rara a Espanya no vol dir que ho sigui a Catalunya –i a l'inrevés. Per això, l'anuari destaca algunes espècies que a Catalunya són excepcionals.

El tema dels límits també afecta l'àmbit de l'anuari. El Baix Cinca –al marge de les divisions administratives– és una continuació natural del Pla de Lleida. Per això, les observacions fetes en aquesta comarca també es recullen a l'anuari.

Naturalment, igual com hi ha obres emblemàtiques i completes com ara la *Història Natural dels Països Catalans*, que abasten tot el territori, no estaria gens malament que aquest anuari també englobés el País Valencià i les Illes. De moment, però, ens haurem de conformar amb un futur projecte parcial, com és el *Atlas d'ocells nidificants de Catalunya i Andorra*, que ac-

L'observació de l'augment o la disminució d'ocells pot actuar com un baròmetre de la situació ambiental general.

puguin ser d'interès. Finalment, hi ha dades poblacionals, que permeten conèixer els cens de les diferents espècies. No és fàcil obtenir aquestes dades en el cas de certes espècies. Però totes les observacions acurades i constatades que els observadors de cada zona comuniquen poden servir per deduir-ne d'altres de més generals.

Un dels problemes que es pot presentar és l'acarament de les dades. Algunes observacions estan documentades fotogràficament i per tant no plantegen cap dubte. En altres casos, es compta amb esquemes de camp i amb les dades

tualitzarà l'edició publicada fa quasi vint anys.

Pel què fa al resum de l'any, l'estrena de l'anuari inclou observacions molt interessants. El gener es va observar al Delta de l'Ebre un aligot calçat adult, que només havia estat vist a la península una altra vegada. Al mateix lloc, la presència d'un falcó llaner constituï una altra raresa destacable. I el mateix mes, una siseta cendrosa va hivernar per primer cop al Delta de l'Ebre, un dels pocs casos coneguts a Europa. La siseta cendrosa, científicament anomenada *Xenus cinereus*, és originària de Sibèria, de la part europea de Rússia i de petites àrees de Finlàndia. D'aquí la importància de l'observació en el context europeu. Anteriorment s'havien fet un mínim de deu observacions prèvies en l'època de migració.

El maig hi va haver una altra observació notable: el martinet ros -*Ardeola ralloides*- va colonitzar les illes Medes, fet que les va convertir en l'indret més septentrional de la península on cria. Però la gran estrella va arribar el mes d'agost. Es tracta del territ menut canadenc. De territs -el gènere *Calidris*- se n'han observat molts, però aquesta espècie concreta, el *Calidris minutilla*, és una vertadera raresa. Si l'observació és acceptada pel Comitè de Rareses de la SEO, es convertiria en la segona vegada que es veu a tot l'estat -la primera va ser el 1987 a la Corunya. Un altre albirament notable és el del territ becadell -*Limicola falcinellus*-, que viu a Escandinàvia, Finlàndia i algunes parts de Sibèria. Anteriorment s'havien produït nou albiraments, però només dos estan homologats.

Entre les observacions notables cal distingir les espècies difícils d'observar, però que poden trobar-se perfectament a Catalunya, i les que, com els territs esmentats, són d'individus que, sens dubte, s'han desorientat en les seves migracions i han vingut a raure a un lloc inusual per a ells.

L'anuari tindrà continuïtat i ja se'n prepara l'edició del 1997. Totes les dades que presenta són de gran importància per a establir

censos de població i moviments de les espècies. Són d'un gran valor per a les persones que han de gestionar el nostre medi natural, que aquí tenen una eina per establir les mesures que calgui per tal de protegir les diverses espècies.

Així mateix, les observacions d'ocells tenen una gran importància en general. La seva presència o absència, augment o declivi pot actuar com un baròmetre de la situació ambiental general. Quan una espècie usual en un lloc no hi és, pot passar alguna cosa que afecta la zona en general i no solament aquell ocell concret. I si una altra espècie es desplaça, pot indicar que algunes condicions ambientals o climàtiques varien. Per això, totes aquestes dades s'han de tenir molt en compte, perquè són una base ferma per catalogar i protegir no solament els ocells, sinó també el territori en general.

Xavier Duran

Dalt, boscarla d'aigua a la llacuna de Sebles (Ribera d'Ebre). A l'esquerra, mallerenga de bigotis als aiguamolls de l'Empordà. L'anuari aplega més de 5.000 albiraments de 465 observadors.

Per a la teua comoditat
obrim TOTS ELS DIES

**MATINS,
VESPRADES i
DISSABTES**
pel matí.

 **caixa
popular**